

ความต่างของสมาธิ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราชาวพุทธ แล้วพระนี่ ถ้ามันเป็นไปมันเป็นไปเพราะพระ พระเราไม่มีหลักการพอ พอเจออย่างนี้เข้ามันถึงได้ตื่นเต็นใจ อนันตริยกรรม เห็นใหม่ วิธีชีวิตใหม่ วิธีแห่งชีวิต อนันตริยกรรม

มันก็เหมือนกับอนัตตา เขาว่าอย่างนั้น แต่นี่ไม่ใช่ นี่มันอนันใจ อนันตริยกรรม การทำสมาธิที่ประเสริฐ สมาธิที่เป็นสิทธิตั้งแต่แรกเกิดของมนุษย์ทุกคนใจ จุดมุ่งหมายของการทำสมาธิภาวนา เป็นแนวที่จะทำให้ผู้ที่ฝึกสามารถทำสมาธิถึงภาวะแห่งความสุขสมบูรณ์ทางจิตอันเป็นสากลได้ (ปรมมัง สุขัง) เห็นใหม่ นี่จะทำอะไรมันก็เกาะศาสนาไว้

นิพพานัง ปรมมัง สุขัง ไม่ใช่สุขังอย่างนี้เว้ย นิพพานัง ปรมมัง สุขังนะ มันสุขแท้ๆ สุขที่ยิ่งกว่าสากล เพราะสากลนี่ก็เป็นสิ่งที่ว่าเป็นโลก โลภียะง เป็นสากลง เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ใจ แต่นิพพานนี่ใครพิสูจน์ได้ นิพพานัง ปรมมัง สุขัง ไม่ใช่สมาธิ ปรมมัง สุขัง นี่สมาธิ ปรมมัง สุขัง นี่แอบอ้างไง แอบอ้าง ถ้าสมาธิ ปรมมัง สุขัง พระพุทธเจ้าไม่ต้องตรัสรู้ เพราะอาอาหารคาวรส อุทกคาวรส กภาพเทวิลขนาดเข้าสมาธิได้นะ ระลึกชาติได้ถึง ๔๐ ชาติ อยู่บนพรหมณะ ตอนซั่มมจักกัปปวัตตนสูตร เวลาพระพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักร เทวดาส่งข่าวขึ้นไปเป็นชั้นๆ ว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วธรรมจักรส่งขึ้นไปเป็นชั้นๆ แต่ตอนที่กภาพเทวิลอยู่บนพรหม พระพุทธเจ้าเกิดเทวดาก็ดีใจไป บอกกันไป บอกกันไป

กภาพเทวิลอยู่บนพรหมณะ เพราะว่าทำสมาธิได้ใจ นี่การเข้าสมาธิได้แล้วขึ้นไปอยู่บนพรหม แล้วลงมาจากพรหมณะ เป็นเพื่อนกับพระเจ้าสุทโธทนะมาขอคู้ว่าพระพุทธเจ้าเกิดจริงหรือเปล่า? เพราะพวกนี้พวกอาดมัน พวกพราหมณ์ง เขาจะท่องไตรเวท เขาจะท่องอาการ ๓๒ ของพระพุทธเจ้า

คำว่าพระอรหันต์เป็นคำที่ทุกคนอยากได้ยิน เป็นคำที่ประเสริฐมาก แต่ไม่มีใครเคยได้ยินเลย แล้วบอกว่าพระพุทธเจ้าเกิดแล้ว พระพุทธเจ้าเกิดในร่างของมนุษย์ก่อน เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะแต่ยังไม่ได้ตรัสรู้ใน กามเทวิลลงมาดูไง นั่นนะต้องมีสมาธิแล้ว แล้วพระพุทธเจ้าออกบวชก็ไปเรียนกับอาหารดาบส อุทกดาบส นี่ก็เรียนสมาธิไง จนบอกว่าพระพุทธเจ้าไม่ต้องไปหรรอก อยู่กับเรา แล้วจะช่วยกันสอนลูกศิษย์ไป

นี่สมาธิ อันนั้นเป็นสมาธิเนื้อๆ ด้วยนะ ไม่ใช่สมาธิแบบนี้ การเป็นสมาธิเป็นสากล ทุกคนจะจับต้องได้ มันน่าเสียใจ เสียใจตรงนี้แหละ เสียใจที่ว่าพระเราไม่ทรงสมาธิ ไม่ทรงมรรค ไม่ทรงผล มันเลยไม่สามารถแบ่งแยกตรงนี้ได้ แล้วนี่เห็นไหม คือว่าอนัตตาของเราไง มรรคาไฉน จะทำอย่างไรก็ได้จะให้มันเป็นศาสนาไป ศาสนานี้ประเสริฐมาก

“สุภัททะ เธออย่าถามให้มากไปเลย ในศาสนาต่างๆ ไม่มีมรรคจะไม่มีผลหรรอก”

ไม่มีมรรค เห็นไหม นี่มรรคา ไม่มีมรรค ไม่มีรอยเท้าในอากาศ ศาสนาไหนก็ว่าดีนะ ดูอย่างศาสนาเซน ศาสนาเซนที่อยู่จนเดี๋ยวนี้เปลือยกายหมดเลย เปลือยกายนะ เปลือยกายหมดเลย ไม่ติดใจ อย่างพวกเราชาวพุทธ คือว่าศาสนานี้เป็นกลางไป เป็นมัชฌิมาปฏิปทาที่เป็นกลาง ยังห่มผ้าเพื่อปกปิดความอายหนึ่ง เพื่อความร่มเย็นอันหนึ่ง เพื่อร้อน เพื่อหนาว แต่ไอ้ที่นั่นเขาเปลือยหมดเลย พอเขาเปลือยหมดเลยนะ มีอยู่ผืนหนึ่งเขาใช้ผ้าปิดจุมกไว้

ชีวะ จุลินทรีย์ เวลาหายใจเข้า เห็นไหม ถ้าเวลาปล่อยนี้ปล่อยหมดเลย แต่เวลาปิดนี้ปิดไว้ ฉะนั้น อย่างกินน้ำสิ ในน้ำก็มีชีวะ นี่จะชี้ให้เห็นว่าศาสนาต่างๆ ผู้มีกิเลส เห็นไหม ใช้ความตริกละที่ปล่อยวางอันนี้หมด แล้วเวลาหายใจเข้ามันเห็นไง ปิดไว้ แล้วน้ำที่กินเข้าไปล่ะ? นี่ศาสนาที่มีกิเลส ถึงว่าศาสนานี้ไม่เข้าใจธรรมตามความเป็นจริง มันก็ต้องจัดไปหมด

อันนี้ก็เหมือนกัน สมาธินี้ สมาธินี้เป็นเราไป สมาธินี้เป็นเรานะ เวลาสมาธิเป็นเรา หมายถึงว่าปรหม์ สุขังใจ อาจารย์มหาบัวที่ว่าตอนคิดในสมาธิ เห็นไหม ที่ไปพูดกับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นบอก

“สัมมาสมาธิของพระพุทธเจ้าเป็นอีกอย่างหนึ่ง สมาธิอย่างนี้เป็นอีกอย่างหนึ่ง”

สมาธินี้เป็นอีกอย่างหนึ่ง เห็นไหม เพราะสมาธินี้เป็นเราไป คือว่าเราเข้าไปเป็นสมาธิ เราเข้าไป เราเข้าไป ทุกอย่างนี้เป็นเราหมดเลยใช่ไหม? กับที่ว่าเราเข้าไปสมาธิใช่ไหม? สมาธินี้เป็น

แบงก์ในกระเป๋าเรา แบงก์ในกระเป๋าเราสามารถเอาไปซื้อของอะไรก็ได้ สมาธินี้เป็นวัตถุอันหนึ่ง ไม่ใช่ใจ เพราะถ้าสมาธิเป็นเรานี่ เราทำอะไรไม่ได้เลย ถึงว่าสมาธิ ปรหมัง สุขัง สมาธิที่เป็นสุขหนึ่ง แต่ไม่ใช่ปรหมัง สุขัง เป็นความสุขที่ติดข้องใจ เป็นความสุขที่มันเจือจางได้ใจ

เป็นความสุขนะ ไม่ใช่ไม่สุข สุข ถ้าไม่สุขจะคิดได้อย่างไร? สมาธินี้คิดเลย แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ สมาธิเป็นหนึ่งในมรรค ๘ เห็นไหม สมาธินี้เป็นหนึ่งนะ สมาธิเกิดขึ้น เราเข้าไปปั๊บใหม่ๆ มันจะติดเลย มันจะติด พอติดปั๊บมันก็เป็นเราๆ มันจะหมუნไปก่อน หมუნไปก่อน จนทำไปแบบว่าสมาธินี้ อ้อ เราควบคุมได้ เราควบคุมสมาธิได้สมาธิถึงไม่เสื่อม ถ้าเราควบคุมไม่ได้สมาธิที่เป็นเรา เรานี้เป็นอันเดียวกัน

นี่เรากินข้าวเข้าไปสิ เคี้ยวก็หิว เวลากินข้าวเข้าไปมันจะอึด สักพักหนึ่งพออาหารมันย่อย มันก็จะหิวแล้ว เห็นไหม สมาธิเป็นเรา ก็เหมือนกับเรากินอาหารเข้าไปเป็นเรา สักพักมันก็หายแล้ว แต่ถ้าเราเข้าใจสมาธินี้ เข้าใจว่าการกินนี้ ถ้าสมาธิเวลากินเข้าไป อาหารเข้าไปในกระเพาะได้พอสมควร เราจะไม่หิวตลอด เราจะเอาอาหารลำเลียงเข้าไปให้ความหิวไม่เกิดขึ้น เพราะว่าเราควบคุมอาหาร เราควบคุมสมาธิ สมาธิถึงไม่เสื่อมใจ

ถ้าไม่เข้าใจตรงนี้ สมาธิเกิดแล้วเสื่อมใจ สมาธิจะเสื่อมไปตามนั้น แต่มีความสุข สุขมากแล้วก็เสื่อมหมดเลย เห็นไหม นี่สมาธิของเขา ถึงว่าสมาธิเป็นปรหมัง สุขังใจ มันเป็นความสุขที่แท้จริงหรือ? คือว่าสมาธินี้เป็นความสุข แต่ไม่ใช่ปรหมัง สุขัง นิพพานัง ปรหมัง สุขัง ต่างหาก ความสงบอย่างยิ่ง ความสงบที่ไม่แปรสภาพ อันนั้นถึงเป็นปรหมัง สุขัง

นี่ไม่ใช่ เพราะคนเราเข้าไปไม่ถึงตรงนั้นใจ แล้วพอเข้าไปไม่ถึง พอเจอสภาพแบบนี้เป็นวิทยาศาสตร์หมด ถ่ายภาพมาเลย มีแสง มีอะไร นี่พิสูจน์ได้ แล้วคนก็ไปติด พอไปติดมันไปติดที่เปลือก ดูอย่างเช่นปัจจุบันนี้นะ อย่างพระมิดหนึ่ง อย่างพระมิดนั้นก็ความคิดของเขานะว่าเขาจะได้นุญกุศลมาก มันเป็นศูนย์รวมน้ำใจใจ พอใจมันมีศูนย์รวมน้ำใจ มันกระทำเป็นวัตถุออกมาเห็นไหม

อย่างนครวัด ทำไมเขาสร้างนครวัดได้? สมัยก่อนสร้างนครวัดด้วยแรงมือของคนแรงงานของคน เพราะเขามีความศรัทธาใจ เพราะหัวใจเขาเข้าถึงธรรมใจ ความเข้าถึงธรรมอันนั้นมันทำให้ร่างกายนี้เป็นไป แต่ปัจจุบันนี้เราเอาร่างกายก่อน เอ่วัตถุก่อน ถ้าจะสร้างพระมิด

หรือจะสร้างอะไร เราก็จะสร้างเป็นวัตถุที่ว่าใช้วิทยาศาสตร์ไง แล้วพอคิดปั๊บก็คิดว่ามันคุ้มค่ากับการก่อสร้างไหม? ทางวิทยาศาสตร์คุ้มค่าไหม? สร้างแล้วได้ประโยชน์อะไร?

แต่ถ้าความศรัทธาแล้วไม่คิดอย่างนั้น ความศรัทธามันสร้างจากใจของคนที่มีศรัทธา พอใจคนศรัทธา ความจินตนาการนั้นมันเข้าถึงใจใจ ทีนี้หลักการนี้มันก็เข้ากับหลักการปัจจุบันสมาธิ อนันตริยกรรม ความเห็นออกไป เพราะมันเป็นวัตถุที่จับต้องไง จะเข้าถึงตรงนี้ก็ก่อน แต่มันไม่ได้ออกมาจากที่ว่าเราเชื่อปัญญาของพระพุทธเจ้า

ปัญญาของพระพุทธเจ้านะ พระพุทธเจ้าตรัสไว้อย่างไร? พระพุทธเจ้าลองมาหมดแล้วของอย่างนี้ แล้วเราเข้าถึงหลักของความจริงแล้ว ทำไมเรามาตื่นกับของอย่างนี้ล่ะ? แล้วอย่างนี้มันเข้ามาเผยแผ่นะ แล้วเรตื่นกันไปหมดเลย นี่แม้แต่ผู้ที่เป็นหลักชัย ผู้ที่จรร โลงศาสนาที่ไม่อยู่หลักของศาสนาไปตื่นอย่างนี้ ไปส่งเสริมเขา แล้วก็เข้ามาเกาะงะ ถึงบอกว่าเราจะเข้าถึงเปลือกของศาสนา เข้าถึงเปลือก เพราะสมาธินี้เป็นของที่ทำยาก

สมาธิเป็นของที่ทำยากนะ ทำยากเพราะสมัยนี้มันทำยาก แต่สมัยพุทธกาล หรือสมัยก่อนโลกมันยังไม่ปั่นป่วนขนาดนี้ คนมีกาลเวลามาก เหมือนคนสมัยโบราณของเรา ความสุขของครอบครัวมันจะมีอยู่ นี่ใจมันสงบเสงี่ยมกว่าเดี๋ยวนี้นี้ ศีลธรรม จริยธรรม เมื่อก่อนมันจะเรียบง่ายกว่านี้ ฉะนั้น จิตใจของคนถึงประเสริฐกว่านี้ไง แต่ปัจจุบันนี้ โอ้โฮ ใจของคนเราร้อน มันถึงได้ทำสมาธิยาก เพราะหัวใจของคนเราร้อน อยู่กับในกองกระทะ ทีนี้อยู่ในกองกระทะมันถึงว่าทำสมาธิยาก พอเขาเสนอนี้มาเราถึงได้ตื่นตื่นใจ เขาเสนอว่าอย่างนี้เป็นของที่ทำสมาธิง่าย

มันง่ายอะไรล่ะ? มันมีโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว สมาธิอยู่ในตัว แต่พวกเรามองข้ามกันไปเองไง พอเสนอเป็นวัตถุออกมาจับต้องได้ เราก็ตื่นตื่นกันใจ ทั่วๆ ที่ว่าหลับตา กำหนดพุทโธ พุทโธ มันเป็นสมาธิโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ถ้าไม่เป็นสมาธิ จิตอันนี้มันอยู่ที่ไหน? เพราะจิตสงบมันก็เป็นสมาธิใจ แต่เราไปตื่นตื่นกับสิ่งที่พิสูจน์ข้างนอกเข้ามา เราไม่กล้าพิสูจน์จากข้างในออกไปไง เหมือนกับหลักการของเรา จุดยืนของพวกเราไม่มีใจ ถึงได้ไปตื่นตื่นกับเขา

พิสูจน์กันไป พิสูจน์กันมา พิสูจน์จนออกหลักศาสนาไปเลย ออกจากหลักศาสนาไปนะเพราะอะไร? เพราะปรมมัง สุขังใจ ถึงสมาธิแล้ว หลักของสมาธิมีความสุขมาก เท่านั้นเอง แล้วสมาธิที่ว่าความต่างของสมาธิเลยล่ะ มันต่างกัน ความต่างของสมาธิ ไม่อย่างนั้นสมาธิมันถึงมีโลกียะ มีโลกุตระหรือ? มีสัมมา กับมิจฉาหรือ?

มีสัมมานะ เป็นสัมมา เห็นใหม่ อย่างของชาวพุทธเรา เริ่มต้นต้องมีคิดก่อน ถ้าเป็นสัมมา ใจ มีคิด ๕ ควบคุม คิด ๕ เริ่มคิดขึ้น มีคิด ๕ พอมีคิด ๕ มันไม่คิดเบียดเบียน พอจิตนี้ไม่คิดเบียดเบียน คนที่ไม่มีกำลัง คนที่เสมอกันข่มกันได้ อยู่กันได้ พอคนนี้ อีกคนหนึ่งมีกำลังมากกว่า จะข่มคนที่กำลังอ่อนแอกว่า

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตเริ่มเป็นสมาธิ จิตมันมีพลังงานมากขึ้นไป เราเหนือกว่ามัน อยากลองใจ ใหม่ๆ ที่เป็นสมาธิยังเล่นผีด้วยแก้ว ยังอยากลองของเลย พอจิตเป็นสมาธิมันก็อยากจะแสดงออก อยากจะอะไรไป เห็นใหม่ นี่จิตที่มีอำนาจ ถึงต้องมีคิดไว้ก่อน พอมีคิดปั๊บมันจะทิ้งอำนาจ มีอำนาจเท่าไร คนมีศีลธรรมหยาบย่น ได้ยิ่งดีขึ้นๆ ถึงว่าเป็นสัมมาสมาธิใจ

ถ้ามีฉภา จิตพอมีอำนาจขึ้นมา มันจะแสดงออกไปทางอื่นถ้าไม่มีศีลคุมไว้ ถึงบอกว่าต้องมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา นี่ไม่มีอะไรเลย ไม่ต้องมีพื้นฐานอะไรเลย ทำจิตกัน ทำสมาธิกัน แล้วก็ทำแบบเขาไป ทำแล้วเอามาใช้เป็นวัตถุที่ว่ามาเบียดเบียนกัน ถึงบอกว่าเป็นสมาธิมีความสุข มันมีความสุขในเนื้อหาของมัน จิตสงบเป็นสมาธิ แต่เวลาสมาธิเป็นแล้ว ใช้เป็นสมาธิ ใช้พลังงานของจิตอันที่ออกไปไป มันถึงว่าไม่เป็นมรรคใจ

เขาบอกว่าเป็นมรรคๆ มรรคแห่งชีวิต ก็สมาธิเป็นผลของมันแล้วเอาอะไรมาเป็นมรรคอีก? สมาธินี้เป็นหนึ่งในกิริยา หนึ่งในองค์มรรค ๘ เท่านั้น มารวมแล้วถึงจะเป็นมรรค อริยสังขังใจ เป็นสมาธิถึงมีพลังงานตัวที่กลับมาชำระกิเลสใจ ศาสนาเราเนี่ยเยี่ยม มันประเสริฐกว่านั้นมหาศาลเลย นี่หยาบจุดนิดเดียวเลยนะ แล้วก็เอามาโฆษณา เอามาประชาสัมพันธ์กัน แล้วก็ตื่นเต้นกันไป ไร้สาระมาก ไร้สาระจริงๆ

เทศน์ให้เป็นหลักวิทยาศาสตร์อย่างนี้เลย เรานั่งอยู่ที่นี่ ทุกคนเกิดมาภูมิหลังอย่างไร? เห็นใหม่ อย่างที่ว่าเวลาเขามาถาม สมาธิเป็นอย่างนั้น เข้าไปเห็นอย่างนั้น เออ แล้วถ้าคนอื่นสมาธิเป็นอย่างนี้ พอสมาธิเสมอปั๊บจะเห็นเป็นห้วงกะโหลก จะเห็นเป็นผี แล้วกลัวมาก แล้วคนอื่นจะเป็นอย่างนี้ใหม่? มันจะเอาสูตรสำเร็จอย่างนี้ไปจับทุกคนไม่ได้ใจ

ทุกคนเกิดมานี้ภพชาติซับซ้อนมาต่างๆ กัน เป็นพี่น้องกัน เป็นตระกูลเดียวกัน แต่เมื่อชาติที่แล้วต่างคนก็เกิดต่างกัน ก็ทำกรรมต่างกัน เกิดมาในปัจจุบันนี้ก็ทำกรรมต่างกัน การทำต่างกัน เวลาจิตสงบ เวลาเจ้ากรรมนายเวร เห็นใหม่ การประสบการณ์ เหมือนกับการมาวัดเราเนี่ย

ทุกคนผ่านถนนมาเส้นเดียวกัน แต่ความซึ่งใจความชอบใจในวัตถุสิ่งของที่ข้างทางจะไม่เหมือนกัน

ความชอบใจ ความพึงใจของกิริยาของใจอันนั้น เวลาสงบลงไปมันจะไปสัมผัสกับสิ่งนั้น ความสัมผัสสิ่งนั้นคือว่ามันเป็นการกระทบของจิตดวงนั้นๆ มันเป็นเอกเทศ มันเป็นสิทธิลิขสิทธิ์ของจิตแต่ละดวงนั้นที่จะเข้าไปสัมผัส ฉะนั้น สมาธิจะเป็นสูตรสำเร็จโดยทุกคนจะเป็นอย่างนี้หมด เป็นแขนงเดียว ไม่มี! ไม่มี! ถึงไม่ได้พูดว่าเป็นสมาธิต้องเป็นอย่างนั้นๆ ต้องเป็นสูตรสำเร็จอย่างที่เขาวาดต้องเป็นจิตมาอย่างนี้ไง

สมาธิต้องเข้าอย่างนี้ๆๆ แล้วสมาธิทุกคนจะเข้าอย่างนี้ เป็นไปไม่ได้! เป็นไปไม่ได้เลย ฉะนั้น พอพูดอย่างนั้นปั๊บ ก็เหมือนกับว่าเรากลับเป็นผู้ที่ไม่มีหลักการเลย เขาถึงมีหลักการ พวกเราต่างหากไม่มีหลักการ ถึงว่าศาสนาพุทธเรานี้กว้างขวางมาก เข้าใจทั้งหมด รอบทั้งหมด มันต่างกันตรงนั้นต่างหากละ